EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 26.5.2021
COM(2021) 255 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Pátá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Obsah

1. Úvod 1
1.1 Turecko a uprchlická krize 1
1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje 2
2. Fungování nástroje 5
3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování 6
4. Provádění nástroje 8
5. Monitorování a hodnocení 15
6. Audit 17
7. Komunikace a viditelnost 17
8. Závěr a další kroky 18

1. Úvod

Podle čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015[1] o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu (dále jen „rozhodnutí“) Komise pravidelně informuje Evropský parlament a Radu o provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku (dále jen „nástroj“). V čl. 8 odst. 2 uvedeného rozhodnutí se stanoví, že Komise předá každý rok Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění nástroje. První výroční zpráva o nástroji byla zveřejněna v březnu 2017[2]. Popisovala fungování nástroje, první opatření při jeho provádění, systém monitorování a hodnocení, jakož i související komunikační činnosti. Druhá zpráva byla zveřejněna v březnu 2018[3], třetí v dubnu 2019[4] a čtvrtá v dubnu 2020[5]. Nejzazší termín pro tuto zprávu je konec února 2021.

1.1 Turecko a uprchlická krize

Vzhledem ke své zeměpisné poloze je Turecko hlavní zemí přijetí a tranzitu pro uprchlíky a migranty. Kvůli nebývalému množství osob vstupujících na území Turecka převážně v důsledku konfliktů v Sýrii, Iráku a Afghánistánu poskytuje tato země útočiště zhruba čtyřem milionům uprchlíků, což je největší počet na světě. Tento počet zahrnuje 3,6 milionu registrovaných syrských uprchlíků[6] a 330 000 registrovaných uprchlíků a žadatelů o azyl, především z Afghánistánu, Iráku, Íránu a Somálska[7] [8]. Tento velmi vysoký počet lidí má na hostitelské komunity významný dopad. Dlouhotrvající vysídlení syrských uprchlíků v Turecku s sebou nese stále větší obtíže v oblasti sociální soudržnosti mezi uprchlíky, migranty a hostitelskými komunitami, zejména v kontextu vyznačujícím se hospodářským poklesem a dopadem pandemie COVID-19 na trh práce.

Turecko nadále vyvíjí velmi značné úsilí, pokud jde o poskytování útočiště téměř čtyřem milionům uprchlíků a migrantů a uspokojování jejich potřeb. Turecko zopakovalo svůj závazek provádět prohlášení EU a Turecka z března 2016[9] a hrálo klíčovou úlohu při zajišťování účinného řízení migračních toků na trase přes východní Středomoří. Navzdory krátkému období v únoru/březnu 2020, během kterého Turecko aktivně povzbuzovalo migranty, aby se přesunuli k řecké pozemní hranici, mělo toto prohlášení i v roce 2020 další konkrétní výsledky při snižování nelegálního a nebezpečného překračování hranic a při záchraně životů v Egejském moři.

---

[1] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855 ze dne 10. února 2016.

[2] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0130:FIN:CS:PDF

[3] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-91-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF

[4] https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/24a06703-5f8d-11e9-b6eb-01aa75ed71a1/language-cs

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0162&from=CS

[6] https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27

[7] https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats

[8] Specifičnost tureckého azylového systému souvisí se skutečností, že tato země podepsala v roce 1967 Newyorský protokol k Ženevské úmluvě z roku 1951 s výhradou. Velká většina uprchlíků v Turecku proto nemůže požádat o plnoprávné postavení uprchlíka, ale pouze o postavení „podmínečného uprchlíka“, které v případě udělení omezuje pobyt v zemi do okamžiku, kdy je osoba s přiznaným postavením uprchlíka „přesídlena do třetí země“.

[9] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

Ve svém společném sdělení o aktuálním stavu politických, hospodářských a obchodních vztahů mezi EU a Tureckem [10]navrhla Evropská komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku účinnější a vzájemně přínosnější provádění klíčových oblastí prohlášení EU a Turecka z roku 2016, zejména pokud jde o řízení migrace, a to tím, že se bez dalších průtahů obnoví proces navracení z řeckých ostrovů, počínaje 1 450 navracenými osobami, které již vyčerpaly všechny dostupné právní prostředky, a naopak se zintenzivní přesídlování z Turecka do Evropské unie.

Evropská rada na svém zasedání v prosinci 2020[11] potvrdila, že EU bude připravena nadále poskytovat finanční pomoc syrským uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku, a členové Evropské rady ve svém prohlášení z března 2021[12] vyzvali Komisi, aby předložila návrh na pokračování financování pomoci syrským uprchlíkům v Turecku, jakož i v Jordánsku, Libanonu a dalších oblastech regionu. Vyzvali rovněž k posílení spolupráce s Tureckem v oblasti řízení migrace.

1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje

V roce 2015 se Evropská unie a její členské státy rozhodly prohloubit svůj politický a finanční závazek podporovat Turecko v jeho úsilí při poskytování útočiště uprchlíkům. V reakci na výzvu členských států EU k podstatnému navýšení prostředků na podporu uprchlíků v Turecku zřídila Komise rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2015, změněným dne 10. února 2016[13] a dále dne 14. března a 24. července 2018, nástroj pro uprchlíky v Turecku. Pomocí tohoto nástroje má být koordinováno uvolňování zdrojů, které byly dány k dispozici z rozpočtu EU a členskými státy formou nadrámcových příspěvků. Tyto příspěvky členských států jsou zaneseny do rozpočtu EU jakožto vnější účelově vázaný příjem. Členské státy se politicky zavázaly poskytovat své příspěvky v rámci obecné shody mezi členskými státy EU a Evropskou komisí, která byla přijata zástupci vlád členských států dne 3. února 2016 a aktualizována u příležitosti dohody o druhé tranši nástroje[14]. Tato obecná shoda zavádí i rámec podmíněnosti. Na první tranši nástroje (2016–2017) byla přidělena celková částka 3 miliardy EUR. Tyto prostředky byly uvolněny nad rámec 345 milionů EUR[15], které Komise Turecku již přidělila v reakci na syrskou uprchlickou krizi před zahájením činnosti nástroje, a byly poskytovány i nad rámec dvoustranné pomoci od členských států[16]. Pro druhou tranši nástroje (2018–2019) byly uvolněny další 3 miliardy EUR, a nástroj tak dosáhl celkem 6 miliard EUR. Působení nástroje začalo dne 17. února 2016, kdy poprvé zasedal jeho řídící výbor. Komise v návaznosti na toto zasedání urychleně přistoupila k uzavření smluv na první projekty v rámci nástroje. Ke dni 31. prosince 2020 Komise uzavřela smlouvu na celý

[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021JC0008&from=CS
[11] https://www.consilium.europa.eu/media/47344/1011-12-20-euco-conclusions-cs.pdf
[12] https://www.consilium.europa.eu/media/49003/250321-vtc-euco-statement-cs.pdf
[13] Rozhodnutí Komise C(2016) 60/03 ze dne 10. února 2016 o nástroji pro uprchlíky v Turecku, kterým se mění rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015.
[14] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf
[15] Finanční krytí uvolňované v letech 2013–2015 v rámci různých externích finančních nástrojů, konkrétně nástroje humanitární pomoci, nástroje předvstupní pomoci (NPP) a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, včetně řady opatření prováděných svěřenským fondem Evropské unie zřízeným v reakci na krizi v Sýrii.
[16] EU od počátku krize mobilizovala všechny politické a humanitární nástroje, které má k dispozici, na podporu syrského lidu, přičemž od počátku krize v roce 2011 bylo společně uvolněno 24,9 miliardy EUR na humanitární a stabilizační pomoc a podporu odolnosti.https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/93313/node/93313_en.

provozní rozpočet nástroje. Z celkové částky 6 miliard EUR bylo vyplaceno téměř 4,1 miliardy EUR. Kromě toho bylo v roce 2020 přiděleno 585 milionů EUR[17] mimo nástroj na podporu humanitárních akcí v Turecku, a to včetně 100 milionů EUR na další pomoc v oblastech ochrany, zdraví a vzdělávání a 485 milionů EUR v rámci opravného rozpočtu na pokračování nouzové záchranné sociální sítě (Emergency Social Safety Net, dále jen „ESSN“) a programu podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání (Conditional Cash Transfer for Education, dále jen „CCTE“).

Hlavy států a předsedové vlád Evropské unie a Turecka dne 18. března 2016 potvrdili své odhodlání provádět společný akční plán a dohodli se na dalších opatřeních zaměřených na prohloubení vztahů mezi Tureckem a EU a řešení migrační krize[18]. Turecko a Evropská unie uznaly, že je zapotřebí další urychlené a odhodlané úsilí. Konkrétně prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016 (dále jen „prohlášení“) vyzvalo mimo jiné k ukončení nelegální migrace z Turecka do EU rozbitím obchodního modelu převaděčů a tím, že bude migrantům nabídnuta alternativa k riskování vlastního života, a nabádalo k rychlejšímu provádění nástroje.

Provádění prohlášení bylo pro účinné řešení migrační výzvy společnými silami EU a Turecka klíčové i v roce 2020. Po událostech na hranici mezi Řeckem a Tureckem v únoru 2020 se dne 9. března téhož roku předseda Evropské rady Charles Michel a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová setkali s tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoğanem. Dohodli se, že přezkoumají provádění prohlášení EU a Turecka z roku 2016, jehož je nástroj klíčovou složkou. Diskuse pokračovaly až do léta pod záštitou vysokého představitele EU a místopředsedy Komise Josepa Borrella a tureckého ministra zahraničí Çavuşoğlua.

Celkový počet příchozích z Turecka do EU v roce 2020 činil 18 736 osob oproti 75 974 osobám v roce 2019 (pokles o 75 %). Zaznamenaný počet příchozích do Řecka činil 13 979 osob v porovnání se 73 627 osobami v roce 2019 (pokles o 81 %); počet příchozích do Itálie činil 4 191 osob v porovnání s 1 854 osobami v roce 2019 (nárůst o 126 %); počet příchozích do Bulharska činil 232 osob v porovnání se 199 osobami v roce 2019 a počet osob, které přicestovaly po moři přímo do vládou kontrolovaných oblastí Kypru, činil 334 v porovnání s 294 osobami v roce 2019. Kyperské orgány zároveň zaznamenaly rostoucí počet osob, které přišly z Turecka překročením demarkační linie. V roce 2020 přicestovalo na Kypr celkem 5 900 nelegálních migrantů buď přímo z Turecka, nebo přes oblasti, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu. V roce 2019 to bylo 7 800 migrantů.

Turecko i nadále čelilo migračnímu tlaku, i když výrazně nižšímu než v roce 2019. Výrazný pokles počtu příchozích z Turecka v roce 2020 byl způsoben důsledky pandemie COVID-19. Počet příchozích z Turecka do Řecka byl sice v lednu 2020 o 49 % a v únoru 2020 o 22 % vyšší oproti údajům z roku 2019, avšak opatření přijatá od března jak v rámci Turecka, tak na jeho vnějších hranicích měla jednoznačný dopad na pohyb i cestování.

[17] Celková částka odráží jak provozní náklady, tj. 581,7 milionu EUR, tak náklady správní, tj. 3,3 milionu EUR.
[18] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

Ačkoli Turecko zopakovalo svůj závazek účinně provádět prohlášení, dne 28. února 2020 turecká vláda oznámila, že přestane kontrolovat své pozemní a námořní hranice s Evropou a umožní volný průchod migrantům, kteří chtějí hranice překročit. To vedlo k vytvoření neformálního tábora podél pozemní hranice s Řeckem, ve kterém se nakonec ocitlo téměř 25 000 migrantů a uprchlíků. Vzhledem k onemocnění COVID-19 začaly turecké orgány od 30. března organizovat dopravu migrantů a uprchlíků z pohraniční oblasti a uzavřely hranici s Řeckem a Bulharskem s výjimkou obchodní dopravy. Turecké orgány uvedly, že jednají v rámci zavedených preventivních opatření v oblasti veřejného zdraví a že tento krok neznamená změnu politiky Turecka, která nelegálním migrantům umožňuje opustit zemi přes jeho hranice. Migranti se po zrušení preventivních opatření proti onemocnění COVID-19 budou moci svobodně přiblížit k řeckým hranicím, protože turecká vláda nemá v úmyslu bránit nikomu, kdo si to přeje, v opuštění Turecka.

V rámci prohlášení pokračovalo provádění programu přesídlování „jeden za jednoho“. Od dubna 2016 do února 2021 bylo z Turecka do EU přesídleno 28 621 syrských uprchlíků. Ačkoli byly operace spojené s přesídlováním od dubna do června 2020 na celém světě dočasně pozastaveny kvůli zdravotní krizi COVID-19, bylo v roce 2020 přesídleno 2 422 osob (přibližně polovina z nich po obnovení operací, tj. mezi červencem a prosincem).

Od roku 2016 bylo podle prohlášení z řeckých ostrovů zpět do Turecka vráceno 2 140 migrantů, zatímco v roce 2020 bylo vráceno pouze 139 migrantů. Dne 16. března 2020 pozastavily turecké orgány návratové operace na základě prohlášení až do odvolání z důvodu pandemie COVID-19. Přestože přesídlování z Turecka bylo od července 2020 obnoveno, návraty z Řecka jsou dosud pozastaveny. Turecko v reakci na opakované žádosti řeckých orgánů a Evropské komise týkající se obnovení návratových operací zdůraznilo, že podmínky pro obnovení operací nebyly splněny.

Členské státy dosud neaktivovaly dobrovolný program přijímání osob z humanitárních důvodů, který by měl být dle předpokladu aktivován, jakmile skončí nelegální překračování hranic mezi Tureckem a EU nebo se alespoň počet těchto případů podstatně a udržitelně sníží.

COVID-19

Pandemie COVID-19 má v Turecku i nadále významný dopad. Při vypuknutí krize v Turecku v březnu 2020 se Komise obrátila na turecké orgány s dotazem, zda je zapotřebí jakákoli konkrétní podpora jejich reakce. Tyto orgány potvrdily svůj záměr pokračovat v projektech v rámci nástroje a pravidelné dvoustranné pomoci z nástroje předvstupní pomoci, jak bylo původně plánováno. Komise na základě důkladné konzultace s tureckými orgány souhlasila s uvolněním úspor z nástroje pro účely související s onemocněním COVID-19 ve formě navýšení stávajících projektů spíše než na vytváření projektů nových. Komise se rovněž obrátila na prováděcí partnery nástroje a požádala je o posouzení dopadu onemocnění COVID-19 na projekty v rámci nástroje. V návaznosti na tuto konzultaci bylo období provádění projektů v rámci zvláštního opatření ve výši 1,6 miliardy EUR z roku 2016 prodlouženo do června 2023, což by mělo umožnit, aby všechny dotčené projekty dosáhly svých stanovených cílů.

Do konce roku 2020 bylo na intervence v oblasti zdravotní péče a opatření v oblasti sociálně-ekonomické podpory přesměrováno přibližně 65 milionů EUR s cílem zmírnit dopad onemocnění COVID-19 v rámci nástroje pro uprchlíky (z celkového objemu intervencí v důsledku onemocnění COVID-19 v rámci finančních nástrojů EU, který činí 105 milionů EUR). Opatření zahrnovala aktivaci pohotovostní rezervy ve výši 4,7 milionu EUR z projektu SIHHAT I na vybavení zdravotnických středisek pro migranty ochrannými a dezinfekčními prostředky. Kromě toho bylo v rámci humanitární složky nástroje přerozděleno více než 50 milionů EUR s cílem zajistit humanitární reakci na onemocnění COVID-19 prostřednictvím celé řady projektů. Zejména síť ESSN i program CCTE poskytovaly svým příjemcům doplňkovou peněžitou podporu. V rámci sítě ESSN byly v červnu a červenci 2020 poskytnuty dva příspěvky ve výši 500 tureckých lir (TL) více než 1,7 milionu jednotlivých uprchlíků (810 000 domácnostem) v celkové výši více než 47 milionů EUR. V rámci vzdělávacího projektu CCTE byl všem způsobilým příjemcům CCTE dne 30. listopadu 2020 poskytnut příspěvek ve výši 85 TL v podobě jednorázové platby bez ohledu na věk a třídu. Tento dodatečný příspěvek obdrželo celkem 535 000 dětí. Navíc byla poskytnuta finanční pomoc 20 000 domácností, jež nejsou příjemci prostředků ze sítě ESSN, prostřednictvím celostátní operace provedené UNHCR společně s generálním ředitelstvím pro řízení migrace, přičemž příspěvek ve výši 8 milionů EUR pocházel z humanitárního

2. Fungování nástroje

Nástroj je koordinačním mechanismem, který umožňuje rychle, účinně a účelně mobilizovat pomoc EU pro uprchlíky v Turecku. Nástroj zajišťuje optimální využití stávajících finančních nástrojů EU v rámci humanitární a/nebo rozvojové pomoci a jeho cílem je zabezpečit, aby byly potřeby uprchlíků a hostitelských komunit řešeny komplexně a koordinovaně[19].

[19] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015, článek 2 – Cíle nástroje.

Řídící výbor nástroje poskytuje strategické pokyny ohledně priorit, typu podporovaných opatření, přidělených částek a finančních nástrojů, jež je třeba mobilizovat, a případně též ohledně podmínek provádění závazků Turecka podle společného akčního plánu EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 (dále jen „společný akční plán“)[20]. V roce 2020, tedy v pátém roce provádění nástroje, se konalo jedno zasedání řídícího výboru, a to dne 5. listopadu 2020. Vzhledem k pandemii COVID-19 se toto setkání konalo virtuálně.

Hlavními zásadami, jimiž se provádění nástroje řídí, jsou rychlost, účinnost a účelnost za současného zajištění řádného finančního řízení. Důležitá je také udržitelnost intervencí nástroje a sdílená odpovědnost orgánů Turecka. Stanovení prioritních oblastí pomoci vycházelo z komplexního a nezávislého posouzení potřeb [21] se zvláštním zaměřením na zranitelné skupiny. Posouzení potřeb bylo aktualizováno v roce 2018[22].

Nástroj koordinuje financování z těchto nástrojů financování vnější činnosti[23]: humanitární pomoc[24], evropský nástroj sousedství[25], nástroj pro rozvojovou spolupráci[26], nástroj předvstupní pomoci[27] a nástroj přispívající ke stabilitě a míru[28]. Opatření financovaná z rozpočtu Unie se provádějí v souladu s finančními pravidly a předpisy použitelnými jak na přímé, tak na nepřímé řízení.

Poskytování pomoci je podmíněno tím, že Turecko bude beze zbytku plnit své závazky stanovené ve společném akčním plánu a v prohlášení.

3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Nástroj koordinuje celkový rozpočet ve výši 6 miliard EUR, uvolňovaných ve dvou tranších. Projekty v rámci první tranše trvají nejdéle do poloviny roku 2021 a v rámci druhé tranše nejdéle do poloviny roku 2025 (většina projektů bude dokončena dříve). Ke konci roku 2020 byly všechny provozní fondy v rámci obou tranší přiděleny a byly na ně uzavřeny smlouvy.

V důsledku krize COVID-19 bylo období provádění projektů v rámci zvláštního opatření z roku 2016 v hodnotě 1,6 miliardy EUR výjimečně prodlouženo do června 2023, což umožní, aby všechny dotčené projekty dosáhly svých stanovených cílů.

[20] Viz čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.
[21] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf
[22] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[23] Příspěvky z evropského nástroje sousedství byly převedeny a využity v rámci nástroje předvstupní pomoci a příspěvky z nástroje pro rozvojovou spolupráci byly převedeny a využity v rámci svěřenského fondu EU. Veškeré příspěvky nástroje do svěřenského fondu EU (z nástroje předvstupní pomoci – NPP) a v menší míře z nástroje pro rozvojovou spolupráci) byly v zásadě poskytnuty jakožto nehumanitární pomoc.
[24] Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 o humanitární pomoci, Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.
[25] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 232/2014, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 27.
[26] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 233/2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 44.
[27] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 11.
[28] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 1.

První tranše činila 3 miliardy EUR, z čehož byla uvolněna 1 miliarda EUR z rozpočtu EU a 2 miliardy EUR byly získány formou dvoustranných příspěvků členských států[29]. Také druhá tranše představovala 3 miliardy EUR, z čehož byly 2 miliardy EUR poskytnuty z rozpočtu EU a 1 miliarda EUR byla získána od členských států[30].

Co se týče rozpočtových prostředků EU, z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU na období 2016–2017 bylo 250 milionů EUR uvolněno v roce 2016 a 750 milionů EUR v roce 2017. Z 2 miliard EUR z rozpočtu EU na období 2018–2019 bylo 550 milionů EUR uvolněno v roce 2018 a zbytek byl uvolněn v roce 2019.

Co se týče příspěvků členských států, v případě první tranše členské státy přispěly do nástroje v roce 2016 částkou 677 milionů EUR, v roce 2017 částkou 847 EUR, v roce 2018 částkou 396 milionů EUR a v roce 2019 částkou 80 milionů EUR. Pokud jde o druhou tranši, členské státy přispěly v roce 2018 částkou 68 milionů EUR, v roce 2019 částkou 202 milionů EUR a v roce 2020 částkou 265 milionů EUR, přičemž zbývající platby jsou plánované do roku 2023. Členské státy přispívají přímo do rozpočtu EU formou vnějších účelově vázaných příjmů podle čl. 21 odst. 2 písm. a) bodu ii) finančního nařízení, které jsou přiřazeny do rozpočtových položek nástroje předvstupní pomoci a humanitární pomoci.

Tempo plateb příspěvků členských států *do* nástroje nadále uspokojivě odpovídá tempu vyplácení těchto příspěvků z nástroje.

V rámci humanitární složky nástroje byla vyčleněna částka ve výši 19,50 milionu EUR jako rezerva pro možné financování odpovědí na příliv nových uprchlíků ze Sýrie v roce 2019. Jelikož tato rezerva nebyla v roce 2019 použita, byla na tuto částku v prvních měsících roku 2020 uzavřena smlouva pokrývající opatření oblastí zdraví a ochrany, která dokončí programování výkonu druhé tranše.

Komise pokračovala v poskytování humanitární pomoci i nad rámec finančních prostředků přidělených v rámci nástroje. K dnešnímu dni bylo na podporu humanitárních akcí v Turecku mimo nástroj vyčleněno celkem 585 milionů EUR[31]. To zahrnuje počáteční částku humanitární pomoci ve výši 50 milionů EUR, kterou Komise v dubnu 2020 přidělila z ročního humanitárního rozpočtu na pokračování pomoci v oblasti ochrany, zdraví a vzdělávání v mimořádných situacích, a dalších 50 milionů EUR přidělených v listopadu 2020 na pokračování výše uvedených projektů. V červenci 2020 rozpočtový orgán rovněž schválil a přidělil dalších 485 milionů EUR v rámci opravného rozpočtu na pokračování dvou stěžejních projektů nástroje, tj. nouzové záchranné sociální sítě (ESSN) a programu podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání (CCTE).

Ke dni 31. prosince 2020 Komise uzavřela smlouvu na celý provozní rozpočet nástroje. Z celkového objemu 6 miliard EUR byly vyplaceny více než 4 miliardy EUR.

[29] Celkové rozdělení příspěvků členských států je k dispozici na adrese http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/..

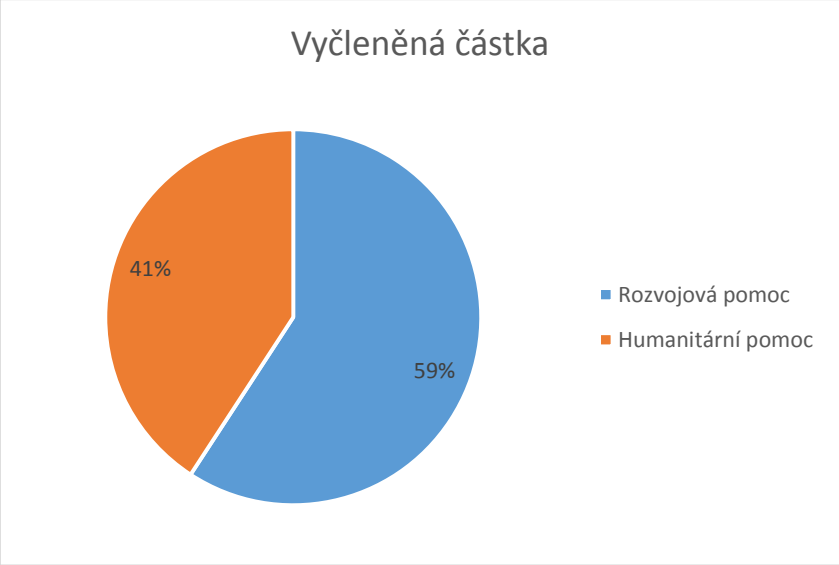
[30] https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

[31] Celková částka odráží jak provozní náklady, tj. 581,7 milionu EUR, tak náklady správní, tj. 3,3 milionu EUR.

4. Provádění nástroje

Nástroj je prováděn jako humanitární a rozvojová pomoc. V rámci první tranše bylo přiděleno zhruba 1,4 miliardy EUR na složku humanitární pomoci a 1,6 miliardy EUR na složku rozvojové pomoci. Vzhledem k vleklé povaze krize v Sýrii se intervence druhé tranše stále více zaměřují na činnosti sociálně-ekonomické podpory a na vytváření příležitostí vydělávat si na živobytí. V rámci druhé tranše bylo 1,04 miliardy EUR vyčleněno na humanitární pomoc a 1,9 miliardy EUR na rozvojovou pomoc[32].

Pro nástroj obecně vypadá rozdělení humanitární a rozvojové pomoci takto:

veškeré podrobnosti lze získat v on-line tabulce projektů[33].

Plánování nástroje bylo dokončeno v prosinci 2019 a ke konci roku 2020 byly uzavřeny smlouvy na celý provozní rozpočet ve výši 6 miliard EUR, z čehož byly vyplaceny 4,072 miliardy EUR.

Je důležité poznamenat, že pomoc poskytnutá v rámci nástroje je založena na projektech. Vyplácení prostředků záleží na pokroku v provádění intervencí v rámci nástroje.

Zvláštní pozornost je věnována uprchlíkům a žadatelům o azyl z jiných oblastí než ze Sýrie. Intervence v rámci nástroje vždy usilují o zapojení místních komunit, které uprchlíkům poskytují útočiště.

Humanitární pomoc je určena nejzranitelnějším uprchlíkům, a to formou poskytování předvídatelné a důstojné podpory určené na základní potřeby a ochranu. Řeší také mezery při poskytování služeb prostřednictvím specializovaných agentur a partnerů v oblasti zdravotnictví a vzdělávání v mimořádných situacích. Humanitární pomoc EU se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci z roku 2007[34], který stanoví, že EU jakožto poskytovatel humanitární pomoci dodržuje humanitární zásady lidskosti, neutrality,

[32] Zůstatek ve výši 60 milionů EUR je přidělen na správní a provozní podporu provádění nástroje.
[33] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf
[34] Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států.

nestrannosti a nezávislosti stanovené v článku 214 SFEU a v nařízení o humanitární pomoci (č. 1257/96)[35,36].

V rámci humanitární složky nástroje bylo realizováno celkem 65 projektů prostřednictvím 21 partnerů v rámci první i druhé tranše. Cílem těchto projektů je pokrýt základní potřeby, ochranu, vzdělávání a zdravotní péči nejzranitelnějších uprchlíků v Turecku. V rámci první tranše byla přislíbena a smlouvami přidělena na humanitární pomoc částka ve výši 1,4 miliardy EUR a 1,3 miliardy EUR byly vyplaceny. Co se týče druhé tranše, byly uzavřeny smlouvy na 1,04 miliardy EUR a ke dni 31. ledna 2021 bylo vyplaceno 964 milionů EUR.

Rozvojová pomoc podporuje dlouhodobější potřeby v oblasti zdravotní péče, vzdělávání a socioekonomického rozvoje uprchlíků, zejména pokud jde o přístup k veřejným službám a živobytí a městskou infrastrukturu. Zaměřuje se rovněž na zranitelné skupiny a do intervencí zahrnuje genderový rozměr, např. ochranu žen a dívek proti sexuálnímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a zlepšování přístupu ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví.

V rámci rozvojové složky nástroje byl i nadále patrný dobrý pokrok při provádění 26 projektů, na něž byly uzavřeny smlouvy v rámci první tranše. Celkem 15 z nich bylo prováděno v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii v celkové výši 293 milionů EUR; je to navíc k prostředkům řízeným přímo prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci[37].

Prostředky vyplacené prováděcím partnerům dosáhly 1,75 miliardy EUR z celkové částky 3,5 miliardy EUR přidělené na rozvojovou pomoc v rámci obou tranší nástroje[38]. V rámci druhé tranše byly na přidělenou částku ve výši 1,9 miliardy EUR v plném rozsahu uzavřeny smlouvy v prosinci 2020, z toho 418 milionů EUR bylo vyplaceno do konce února. V rámci rozvojové složky nástroje vzniklo 16 nových smluv.

Intervence v rámci nástroje podle prioritních oblastí

Pokrok v jednotlivých prioritních oblastech programování a provádění pomoci financované v rámci obou tranší nástroje je následující:

Vzdělávání

Nástroj vyčlenil více než 1,5 miliardy EUR na prioritní oblast vzdělávání, včetně 545 milionů EUR[39] na vzdělávací infrastrukturu.

V rámci humanitární složky nástroje bylo na vzdělávání vyčleněno přes 181 milionů EUR. I

[35]Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci.

[36] Humanitární pomoc Evropské komise vychází z ročních plánů provádění humanitární pomoci pro jednotlivé země. Rámec pro spolupráci mezi Komisí a jejími partnery v oblasti humanitární pomoci se zřizuje prostřednictvím finančních a správních rámcových dohod Komise s mezinárodními organizacemi a rámcových dohod o partnerství s nevládními organizacemi.

[37]V rámci nástroje se finanční prostředky z nástroje předvstupní pomoci spravují v souladu s pravidly pro vnější činnosti obsaženými v části druhé hlavy IV finančního nařízení a jeho prováděcích pravidlech.

[38] Toto číslo zahrnuje rovněž částky vyplacené na podporu projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak nejsou dosud účtovány na vrub rozpočtu EU.

[39] To zahrnuje projekt čisté energie v rámci svěřenského fondu EU ve výši 40 milionů EUR (program FRIT-1).

nadále je úspěšně prováděn program CCTE, který podporuje zápis a docházku dětí uprchlíků do škol tím, že rodinám uprchlíků poskytuje měsíční platby za podmínky, že se žáci pravidelně účastní školní docházky. Podpora poskytovaná programu CCTE v rámci nástroje skončila v říjnu 2020. Program CCTE však může pokračovat až do začátku roku 2022 po navýšení o 85 milionů EUR, poskytnutém v rámci opravného rozpočtu odsouhlaseného rozpočtovým orgánem EU v červenci 2020. Od prosince 2020 využilo program CCTE alespoň jednou téměř 670 000 dětí a využívá jej 90 % všech dětí uprchlíků zapsaných do vzdělávání. Humanitární financování rovněž podpořilo neformální vzdělávání (intenzivní výukové programy) a zápis těch, kdo nechodili do školy, do škol v rámci první a druhé tranše nástroje.

Pokud jde o rozvojovou pomoc v rámci nástroje, bylo na konci druhého čtvrtletí roku 2019 zahájeno provádění navazující přímé dotace (známé pod názvem PIKTES[40]) ve výši 400 milionů EUR, která byla poskytnuta ministerstvu pro národní vzdělávání na podporu jeho úsilí o zvýšení integrace a přístupu syrských dětí k vysoce kvalitnímu vzdělání. Do konce června 2020 bylo do vzdělávání v rámci projektu PIKTES na školní rok 2019–2020 zapsáno 686 581 syrských dětí. Značného pokroku bylo dosaženo v zavádění předškolního vzdělávání, při němž bylo podpořeno celkem 115 133 dětí, přičemž počet dětí syrských uprchlíků a dětí z hostitelských komunit byl přibližně stejný. Počet syrských dětí a mladých lidí, kteří absolvovali náhradní vzdělávání a doučování, se zvýšil z 80 243 na 90 233 osob. Pokud jde o podporu výukové kapacity vzdělávacího systému, bylo podpořeno celkem 3 954 pedagogických pracovníků prostřednictvím platů nebo jiných finančních pobídek a 177 019 pedagogických pracovníků absolvovalo školení, které jim umožnilo reagovat na konkrétní potřeby dětí uprchlíků. Během druhého čtvrtletí roku 2020 se odborná příprava učitelů zaměřovala na distanční výuku, poskytování psychosociální podpory syrským dětem a zlepšování komunikace s dětmi a rodinami v období pandemie. V červnu 2020 absolvovalo 3 886 učitelů zapojených do PIKTES další on-line odbornou přípravu v zaměstnání zaměřenou na distanční vzdělávání podporující pohodu dětí během pandemie a na to, jak vést živé hodiny v rámci sítě EBA[41].

Intenzivní výukový program (ALP), který prováděly společně UNICEF a ministerstvo pro národní vzdělávání v rámci humanitárního financování, vykazoval značný pokrok a do ledna 2020 bylo do vzdělávání zapsáno 19 881 účastníků vzdělávání. Pokročilo také poskytování stipendií na podporu vysokoškolského vzdělávání. Do června 2020 bylo uprchlíkům poskytnuto až 1 332 stipendií pro studium na vysokých školách, z toho 19 pro postižené děti uprchlíků. Nástroj i nadále podporuje rozvoj vzdělávací infrastruktury a snižování přeplněnosti škol. Do června 2020 bylo modernizováno více než 3 900 vzdělávacích zařízení (včetně center pro předškolní vzdělávání). Většina modernizací spočívala v poskytnutí renovace a/nebo vybavení 2 120 zařízením předškolního vzdělávání. Počet nově postavených škol se do konce prosince 2020 zvýšil ze 40 na 102. Nadále pokračuje výstavba přibližně 260 škol. Kromě toho pokračuje projekt čisté energie v hodnotě 40 milionů EUR, který byl

[40]Promoting Integration of Syrian Kids into Turkish Education System (PIKTES) – podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému.
[41] vzdělávací informační síť

smluvně přidělen v rámci první tranše a který poskytuje elektrickou energii prostřednictvím dvou solárních farem a instalace střešních panelů na 120 škol. Byla dokončena instalace střešních panelů na tři školy. Negativní dopad opatření souvisejících s onemocněním COVID-19 na odvětví stavebnictví si vyžádal prodloužení prováděcího období do poloviny roku 2023.

Ochrana

Celkem bylo na ochranu v rámci nástroje vyčleněno přibližně 211 milionů EUR, zejména prostřednictvím projektů v rámci humanitární složky.

Humanitární složka nástroje podporuje registraci a ověřování uprchlíků s cílem legalizovat jejich status v Turecku a usnadnit jim přístup ke službám. Kromě samostatných ochranných zásahů zaměřených na odstranění nedostatků a na reakci na konkrétní potřeby a ohrožené osoby byla ochrana zapracována rovněž do dalších pilířů strategie humanitární odezvy (základní potřeby, zdraví a vzdělávání). Celkovým cílem je lépe řešit zranitelnost uprchlíků, legalizovat jejich status a propojit je s širší sítí veřejných služeb a služeb OSN/nevládních organizací. Projekty financované ze svěřenského fondu EU v reakci na syrskou krizi navíc zahrnovaly pomoc při přijímání uprchlíků v komunitních centrech a při dalším předávání zranitelných uprchlíků příslušným službám.

Podle zvláštního opatření z července 2019 byla na konci roku 2020 smluvně přidělena přímá dotace ministerstvu práce, rodiny a sociálních služeb v hodnotě 20 milionů EUR. Cílem tohoto projektu je zlepšit poskytování preventivních a ochranných sociálních služeb nejzranitelnějším uprchlíkům a členům hostitelských komunit. Vychází z humanitární podpory dosud poskytnuté v rámci nástroje, která překlene humanitární a rozvojovou spolupráci stanovenou strategickými směry nástroje v rámci druhé tranše.

Přímá dotace se nachází v počáteční fázi. Probíhá výběr týmu technické pomoci, zřizování projektové kanceláře a dolaďování balíčku projektové dokumentace. Delegace EU a terénní pracovníci kanceláře ECHO začali pořádat pravidelná zasedání s cílem překlenout přechod z první na druhou tranši nástroje.

Zdraví

Na prioritní oblast zdraví bylo v rámci nástroje přiděleno 800 milionů EUR.

Hlavním pilířem podpory nástroje je projekt SIHHAT 1, přímá dotace ve výši 300 milionů EUR poskytnutá tureckému ministerstvu zdravotnictví, která podporuje ministerstvo v jeho úsilí o zajištění volného a spravedlivého přístupu ke zdravotní péči pro 3,6 milionu uprchlíků. Počet funkčních zdravotních středisek pro migranty dosáhl 177 a v současné době se na výplatní listině projektu nachází 3 420 zdravotnických pracovníků syrského původu. Tempo provádění projektů je i nadále uspokojivé a přináší v této oblasti hmatatelné výsledky. V dubnu 2020 byla uvolněna pohotovostní rezerva ve výši 4,7 milionu EUR na řešení potřeb souvisejících s onemocněním COVID-19. K úplnému provedení některých důležitých činností bylo zapotřebí dvouměsíční prodloužení bez zvýšení nákladů do 31. ledna 2021. Souběžně byl v rámci svěřenského fondu EU nadále prováděn projekt Světové zdravotnické organizace (WHO), který byl již dříve financován v rámci humanitární složky a který zahrnuje podporu vzdělávacích středisek v oblasti zdravotní péče pro migranty, jež připravují

syrský zdravotnický personál a zajišťují certifikaci syrských lékařů a zdravotních sester a ošetřovatelů pro práci ve zdravotních střediscích pro migranty.

V prosinci 2020 byl s ministerstvem zdravotnictví podepsán navazující projekt SIHHAT 2 (210 milionů EUR) – „Supporting Migrant Health Services in Turkey“ (Podpora zdravotních služeb pro migranty v Turecku) – s cílem zajistit synchronizaci s ukončením projektu SIHHAT 1 a pokračování služeb zdravotní péče pro uprchlíky do konce roku 2023. V prosinci 2020 byla podepsána smlouva s Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB) v hodnotě 90 milionů EUR na pořízení doplňkové zdravotnické infrastruktury malého rozsahu a vybavení Doba trvání smluv na výstavbu dvou nemocnic financovaných z nástroje (v celkové hodnotě 90 milionů EUR s Agence Française de Développement – AFD – a CEB) v provinciích Kilis a Hatay v rámci první tranše se prodlužuje, aby odrážela časové ztráty provádění v důsledku onemocnění COVID-19.

Humanitární partneři i nadále provozují omezený počet statických a mobilních služeb s cílem reagovat na naléhavé a neuspokojené potřeby v oblasti zdravotní péče, zejména v oblasti fyzioterapie a rehabilitace. Od prosince 2020 byly do projektu SIHHAT 1 začleněny některé specializované zdravotní služby, jako je například duševní zdraví a psychosociální podpora, zatímco většina činností v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a sexuálního násilí a násilí páchaném na základě pohlaví byla do projektu SIHHAT 1 začleněna již v říjnu 2019 v souladu se strategií přechodu v rámci nástroje.

Přetrvávají obavy týkající se přístupu ke zdravotním službám pro uprchlíky mimo původní provincii jejich registrace nebo uprchlíky v pohybu, který je omezen na očkování a pohotovostní služby. To má nepříznivý vliv na uprchlíky v pohybu, sezónní pracovníky a uprchlíky, kteří se usadili v jiných provinciích. Komise pozorně sleduje politické změny a snaží se oslovit postižené uprchlíky prostřednictvím mobilních zdravotnických činností v rámci projektů SIHHAT.

Obecní infrastruktura

Na tuto prioritní oblast bylo v rámci druhé tranše nástroje přiděleno 380 milionů EUR.

V návaznosti na výzvu k vyjádření zájmu zahájenou v prosinci 2018 bylo předběžně vybráno několik projektů k financování v rámci druhé tranše. V prosinci 2019 byla úspěšně uzavřena jednání s agenturou AFD o první smlouvě a v prosinci 2020 byl podepsán dodatek. V září 2020 byla podepsána druhá smlouva se Světovou bankou. Tyto projekty zahrnují opatření ke zlepšení přístupu ke komunálním službám v oblasti zásobování vodou, nakládání s odpadními vodami a s pevnými odpady a ke zvýšení kvality těchto služeb v oblastech nejvíce postižených přílivem uprchlíků. Navíc byla uzavřena jednání s bankou Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) a v červenci 2020 byla podepsána smlouva ve výši 25 milionů EUR na rekreační infrastrukturu na podporu sociální soudržnosti. V rámci projektu svěřenského fondu realizovaného Rozvojovým programem OSN (UNDP) pokračuje výstavba jednoho zařízení na mechanicko-biologické zpracování odpadu v obci Gaziantep.

Základní potřeby a socioekonomická podpora

V rámci nástroje bylo přiděleno více než 2,83 miliardy EUR na základní potřeby a na sociálně ekonomickou podporu.

Cílem intervencí v této prioritní oblasti je zajistit uspokojení základních potřeb nejzranitelnějších uprchlíků a posílit jejich odolnost a soběstačnost. To by mělo umožnit postupný přechod od závislosti na sociální pomoci ke zvýšené soběstačnosti a k rozšíření příležitostí k obživě.

V rámci podpory nástroje pro základní potřeby obdrželo více než 2,6 milionu uprchlíků podporu, která jim umožňuje důstojný život. Většina podpory je poskytována prostřednictvím sítě ESSN, programu humanitární sociální pomoci, který dodává příjemcům z řad zranitelných uprchlíků, kterých je v současné době více než 1,8 milionu, každý měsíc neomezené víceúčelové peněžní prostředky prostřednictvím systému debetních karet. Podle nedávné dohody s Mezinárodní federací Červeného kříže / Červeného půlměsíce ohledně sítě ESSN 3 bylo na tento stěžejní program na konci roku 2019 přiděleno 500 milionů EUR z financování nástrojem. Stávající podpora základních potřeb uprchlíků v Turecku v rámci sítě ESSN 3 má skončit v březnu 2021. Díky navýšení o 400 milionů EUR mimo nástroj, které bylo schváleno rozpočtovým orgánem v červenci 2020 v rámci výše uvedeného opravného rozpočtu, je zajištěno pokračování podpory sítě ESSN nejméně do konce roku 2021[42].

V souladu se strategií přechodu v rámci nástroje a vzhledem k vleklé povaze krize v Sýrii se intervence rozvojové složky nástroje stále více zaměřují na činnosti sociálně-ekonomické podpory a na vytváření příležitostí vydělávat si na živobytí. Aby i nadále podporovala základní potřeby nejzranitelnějších osob, uzavřela Komise v prosinci 2020 s ministerstvem práce, rodiny a sociálních služeb smlouvu o přímé dotaci ve výši 245 milionů EUR s cílem umožnit poskytování měsíční finanční podpory zranitelným osobám srovnatelné se sociální pomocí poskytovanou v rámci tureckého systému sociálního zabezpečení. Platby příjemcům by měly být zahájeny v červenci 2021 po uplynutí přípravného období. Tento projekt by měl probíhat souběžně se sítí ESSN a měl by poskytovat podporu domácnostem s rodičem samoživitelem, starším osobám a osobám se zdravotním postižením a s těžkým zdravotním postižením. Výběr týmu zajišťujícího řízení projektu byl téměř dokončen a v současné době probíhá zřizování projektové kanceláře a dolaďování balíčku projektové dokumentace. Delegace EU a pracovníci místního oddělení ECHO zahájili pravidelná zasedání s cílem koordinovat souběžné provádění sítě ESSN a přímou dotaci.

I nadále je poskytována další sociálně-ekonomická podpora uprchlíkům s profilem, který by jim umožnil přístup na trh práce. Tato podpora usiluje o zvýšení zaměstnatelnosti uprchlíků a zajišťuje odbornou přípravu a získávání dovedností, jazykovou přípravu, poradenství v oblasti volby zaměstnání, programy odborné přípravy na pracovišti a zjednodušení procesu udělování pracovních povolení s cílem podporovat jak syrské uprchlíky, tak hostitelská společenství. Ve spolupráci s Organizací pro rozvoj malých a středních podniků Turecka (KOSGEB), se začínajícím i stávajícím podnikatelům z řad syrských uprchlíků i z hostitelských společenství poskytují drobné granty na podnikání a přípravu zaměřenou na podnikání. Další projekt prováděný v současné době Světovou bankou podporuje rozvoj a provádění modelu sociálního podnikání vedeného ženami s cílem poskytnout udržitelnou

[42] https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200706IPR82727/meps-approve-EU585-million-to-support-syrian-refugees-in-neighbouring-countries

činnost vytvářející příjem pro ženy z řad zranitelných syrských uprchlíků a pro turecké ženy. Projekty by měly probíhat nejpozději do poloviny roku 2025.

Na základě výzvy prováděcím partnerům k vyjádření zájmu byly v prosinci 2019 uzavřeny dvě smlouvy s agenturou Expertise France a s Mezinárodním střediskem pro rozvoj migrační politiky. Cílem těchto smluv je poskytovat podporu začínajícím podnikům, mikropodnikům a malým podnikům ve formě mikrograntů, podnikatelského koučování a mentoringu a odborné a učňovské přípravy. V září 2020 podepsala Komise se Světovou bankou čtyři další smlouvy na činnosti, jejichž cílem je zvýšit zaměstnatelnost a rozvoj dovedností uprchlíků a hostitelských komunit, zlepšit služby poskytované v souvislosti s odborným vzděláváním a přípravou, sladit poptávku a nabídku na trhu a vytvořit příznivé prostředí pro růst, registraci a rozvoj podnikatelské činnosti, jakož i podpořit vytváření pracovních míst v zemědělském odvětví. Opatření se zaměřují jak na uprchlíky, tak na hostitelské komunity, aby se podnítila sociální soudržnost a potíraly se stereotypy vedoucí k sociálnímu napětí. K podpisu těchto čtyř smluv došlo po včasném uzavření nové rámcové dohody mezi Evropskou komisí a Světovou bankou, kterou se řídí všechny operace financované ze strany EU. V listopadu a prosinci 2020 navíc došlo k podpisu dvou dalších smluv s bankou KfW a v roce 2020 bylo také vyjednáno malé navýšení projektu Mezinárodního střediska pro rozvoj migrační politiky financovaného úsporami v rámci výzvy.

Řízení migrace

Nástroj v této prioritní oblasti financoval dva projekty v rámci první tranše v celkové výši 80 milionů EUR.

První projekt poskytl podporu EU na zvýšení kapacity turecké pobřežní stráže, která provádí vyhledávací a záchranné operace. Cílem druhého projektu bylo podpořit generální ředitelství pro řízení migrace při řízení navracení z EU. Oba projekty byly dokončeny, přičemž druhý z projektů skončil v prosinci 2019.

Genderové aspekty projektů v rámci nástroje

Komise je odhodlána provádět akční plán EU pro rovnost žen a mužů II nazvaný „Rovnost žen a mužů a posílení postavení žen: proměna života dívek a žen prostřednictvím vnějších vztahů EU (2016–2020)“ a akční plán EU pro rovnost žen a mužů III nazvaný „Together towards a gender equal world 2021-2025“ (Společně na cestě k genderově spravedlivému světu 2021–2025), pokud jde o posilování rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen ve vnější činnosti EU. V této souvislosti jsou nadřazenými prioritami a cíli EU, které sledují intervence nástroje, podpora, ochrana a naplňování lidských práv pro ženy a dívky, rovnost žen a mužů a posílení postavení žen a dívek.

Konkrétněji se humanitární část nástroje řídí politikou agentury ECHO v oblasti rovnosti žen a mužů z roku 2013 nazvanou „Genderové hledisko v rámci humanitární pomoci: rozdílné potřeby, uzpůsobená pomoc.“ To zahrnuje výzvy, aby partneři na začátku programu provedli genderovou analýzu s cílem přizpůsobit koncepci programu a provádění rozdílným rizikům a příležitostem genderových skupin a aby podali zprávu o výsledcích s údaji rozčleněnými podle pohlaví.

Díky tomu jsou otázky rovnosti žen a mužů zohledňovány a zapracovány do všech projektů v rámci nástroje. Intervence nástroje jsou koncipovány tak, aby podporovaly poskytování rovných příležitostí ženám i mužům, chlapcům i dívkám. Údaje s rozdělením podle pohlaví se shromažďují pro účely sledování. Začleňování genderového hlediska jde ruku v ruce se zvláštními opatřeními, která byla vypracována v zájmu pokroku v této oblasti. Nástroj spolupracuje s prováděcími partnery, kteří mají s tímto přístupem spolehlivé zkušenosti a mají schopnost vést dialog s tureckými orgány. Mezi tyto partnery patří Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF), orgán OSN pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen (UN Women) a Mezinárodní organizace práce (MOP).

5. Monitorování a hodnocení

Systém monitorování a hodnocení nástroje byl koncipován tak, aby byl zaváděn postupně a aby byl průběžně zdokonalován.

Rámec pro výsledky

Rámec pro výsledky nástroje je odrazem strategického rámce nástroje samotného, jakož i konkrétních opatření provedených pod záštitou nástroje a jejich logických rámců. První verze rámce pro výsledky byla vypracována v období od srpna 2016 do března 2017 po konzultaci s klíčovými zúčastněnými stranami, včetně řídícího výboru nástroje, příslušných tureckých orgánů a útvarů Komise. První znění návrhu bylo sdíleno s řídícím výborem v březnu 2017 a jeho revidované znění v listopadu 2018.

V dubnu 2019 zahájil sekretariát nástroje proces revize rámce pro výsledky nástroje s cílem jej aktualizovat a sladit s revidovanou strategií nástroje a s prioritními oblastmi financovanými v rámci druhé tranše. Cílem bylo ověřit ucelenost a změny ukazatelů výsledků v rámci obou tranší a umožnit podávání zpráv o výkonu a o výsledcích, a to jak na úrovni výstupů, tak na úrovni výsledků tohoto nástroje jako celku. Konečný návrh revidovaného rámce pro výsledky vypracovaný po konzultaci s prováděcími partnery včetně příslušných tureckých orgánů byl sdílen s řídícím výborem. Podávání zpráv na pozadí revidovaného rámce pro výsledky bylo zahájeno v červenci 2020.

Monitorování a podávání zpráv na úrovni nástroje

Monitorování na úrovni nástroje bylo zahájeno na jaře 2017. Údaje z monitorování na úrovni výstupů jsou vytvářeny prováděcími partnery na základě jejich smluvních povinností. Poprvé bylo zažádáno o údaje z monitorování v květnu 2017, poté následovaly tři cykly podávání zpráv v roce 2017. Cykly podávání zpráv pokračovaly v letech 2018, 2019 a 2020. Na základě toho byly monitorovací zprávy nástroje vydávány pololetně, přičemž poslední monitorovací zpráva zahrnovala období do června 2020[43]. Podávání zpráv na pozadí revidovaného rámce pro výsledky bylo zahájeno 1. července 2020 a v roce 2020 byly zahájeny dva cykly monitorování a podávání zpráv. Příští pololetní zpráva by měla být předložena na zasedání řídícího výboru v červnu 2021.

Technická pomoc pro monitorování

[43] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/201022_fmr.pdf

V květnu 2017 přijala Komise první prováděcí rozhodnutí Komise o podpůrném opatření pro monitorování, hodnocení, audit a komunikaci nástroje pro uprchlíky v Turecku. To umožnilo zadávání veřejných zakázek na technickou pomoc na podporu monitorování nástroje, a to jak na úrovni jednotlivých opatření/smluv, tak na úrovni nástroje. Smlouva o technické pomoci v oblasti monitorování byla podepsána v lednu 2018 a její plnění právě probíhá. Zakázka má dvě odlišné části. První část spočívá v podpoře monitorování a podávání zpráv na úrovni nástroje. To zahrnuje pravidelný přezkum rámce pro výsledky, přezkum základních a cílových hodnot a přezkum metod výpočtu ukazatelů a souvisejících pokynů. Tým technické pomoci je rovněž odpovědný za podporu sekretariátu nástroje při provádění analýzy primárních údajů monitorování shromažďovaných čtvrtletně a při přípravě pololetních monitorovacích zpráv o nástroji. Druhá část zakázky spočívá v podpoře delegace EU při monitorování opatření/smluv financovaných prostřednictvím nástroje v rámci rozvojové složky, včetně ověřování nákladů pravidelnými nebo monitorovacími misemi ad hoc. Delegace potřebuje podporu při kontrolách na místě vzhledem k rozsahu některých intervencí v rámci nástroje a k velkému zeměpisnému rozšíření činností.

Do konce prosince 2020 bylo dokončeno 161 monitorovacích misí: odborníci na monitorování zaměřené na výsledky provedli šest misí v této oblasti, týmy technické pomoci vykonaly 51 misí a příslušní programoví vedoucí v rámci delegací EU provedli 104 kontrol na místě / monitorovacích misí. Celkem 68 % všech těchto monitorovacích misí se věnovalo smlouvám pod přímým řízením nástroje předvstupní pomoci a svěřenských fondů EU[44].

Komise v listopadu 2019 přijala druhé podpůrné opatření s cílem doplnit výsledky dosažené v rámci prvního opatření podpory, pokračovat v něm a stavět na těchto výsledcích. Humanitární pilíř nástroje je monitorován v souladu s příslušnými opatřeními. Monitorování všech opatření financovaných v rámci plánů provádění humanitární pomoci bylo provedeno terénními pracovníky GŘ ECHO v Turecku a regionálním zastoupením GŘ ECHO v Ammánu, jakož i formou monitorovacích návštěv zaměstnanců ústředí. V porovnání s rokem 2019 byl počet monitorovacích misí snížen kvůli omezením souvisejícím s onemocněním COVID-19. Do konce února 2021 bylo dokončeno 52 monitorovacích misí na úrovni projektů. Z těchto 52 monitorovacích misí však bylo 30 provedeno na dálku prostřednictvím on-line platforem, zatímco 22 bylo provedeno prostřednictvím osobních návštěv v terénu.

Hodnocení

K hodnocení intervencí nástroje dochází na třech různých úrovních; existuje hodnocení na úrovni jednotlivých opatření, hodnocení podle druhu portfolií nástroje a hodnocení související s nástrojem. Pět hodnocení nástroje na úrovni opatření a portfolií a šest hodnocení souvisejících s nástrojem bylo buď dokončeno, nebo probíhá. V prosinci 2018 Komise spustila strategické hodnocení nástroje v polovině období, které bylo zahájeno v březnu 2019. Cílem hodnocení je posoudit, jak nástroj přispívá v prioritních oblastech vzdělávání, zdraví, sociálně-ekonomické podpory a řízení migrace v období 2016–2019/20. Hodnocení by mělo

[44] Souhrnné údaje z roku 2017.

poskytovat příslušným útvarům Komise, řídícímu výboru uprchlického nástroje, dalším zúčastněným subjektům, jakož i širší veřejnosti obecné nezávislé posouzení výkonnosti nástroje, a to se zvláštním zaměřením na jeho bezprostřední výsledky měřené podle jeho cílů. Cílem hodnocení je rovněž zachytit získané poznatky a poskytnout doporučení umožňující jednat s cílem zlepšit stávající a budoucí potenciální opatření. Závěrečná hodnotící zpráva by měla být předložena na zasedání řídícího výboru v červnu 2021.

6. Audit

V návaznosti na zveřejnění zvláštní zprávy Evropského účetního dvora o nástroji[45], jež byla vydána v listopadu 2018, Komise i nadále provádí doporučení, která se v této zprávě uvádějí. U všech doporučení bylo dosaženo značného pokroku, zejména pokud jde o rozvoj přechodné strategie, doplňkovost nástrojů používaných v rámci nástroje a snížení nepřímých nákladů na podporu.

7. Komunikace a viditelnost

Od samého počátku nástroje patří mezi jeho klíčové priority viditelnost a komunikace. Nástroj je hlavním prostředkem, kterým EU sděluje, že i nadále projevuje uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku silnou podporu. Komunikační strategie z roku 2017 je i nadále obecným rámcem pro komunikační činnosti zaměřeným na zvýšení viditelnosti opatření financovaných z nástroje.

Akce a oslavy

V roce 2020 byla v důsledku onemocnění COVID-19 většina fyzických akcí a oslav přesunuta do prostředí on-line médií a webinářů. Jednalo se například o festivaly, promoce, akce u příležitosti zahájení projektů, semináře a konference, které byly přesunuty do prostředí on-line médií a transformovány na webináře a všechny se konaly virtuálně. V roce 2020 proběhlo několik návštěv na vysoké úrovni v Gaziantepu, Kilisu a Kayseri. Při zahájení projektu Organizací OSN pro výživu a zemědělství (FAO), které se konalo v říjnu v Izmiru, se setkali zemědělci se zástupci EU. Rok skončil slavnostním podpisem posledních osmi smluv v rámci nástroje, jehož se zúčastnilo několik prováděcích partnerů a zástupci kanceláře tureckého viceprezidenta.[46] Humanitární partneři EU uskutečnili v celé Evropě několik digitálních komunikačních aktivit a informovali evropské občany o podpoře EU věnované uprchlíkům v Turecku.

V březnu 2020 zahájil Světový potravinový program v Evropském parlamentu výstavu s názvem „Colours of Hope“ (Barvy naděje). Z důvodů souvisejících s onemocněním COVID-19 byla tato výstava přístupná pouze těm, kdo mají přístup do Evropského parlamentu, ale vystavená umělecká díla byla propagována rovněž na sociálních médiích. V prosinci 2020 zahájila Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce a GŘ

[45] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_CS.pdf
[46] https://www.avrupa.info.tr/en/pr/eu-completes-contracting-under-eur-6-billion-package-support-refugees-and-host-communities

ECHO digitální komunikační kampaň „Power To Be“ (Budoucí síla[47] na síti ESSN. Do ledna 2021 oslovila tato kampaň více než 16 milionů lidí v Rakousku, Francii, Rumunsku, Španělsku a Turecku. Kampaň by měla pokračovat i v prvním čtvrtletí roku 2021. Digitální kampaň „I Choose Education“ (Volím vzdělání), pořádaná fondem UNICEF, propagovala program CCTE v šesti zemích EU a oslovila celkem více než 24 milionů lidí.

Přítomnost ve sdělovacích prostředcích

Humanitární pomoc nástroje byla v roce 2020 zmíněna v 80 zásadních mezinárodních tištěných a zvukových/vizuálních zprávách. V březnu 2020 také navštívil Turecko komisař pro humanitární pomoc a řešení krizí společně s vysokým představitelem EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a místopředsedou Evropské komise Josepem Borrellem. Komisař Lenarčič navštívil projekty humanitární pomoci v Gaziantepu a Kilisu. Tisková konference v Gaziantepu měla odezvu ve zprávách v pěti vnitrostátních denících a tiskových agenturách, jakož i v přibližně 80 digitálních odbytištích.

Významnou součástí celkové komunikační strategie bylo používání audiovizuálních materiálů k představení činností nástroje. Komunikační plány Komise a prováděcích partnerů však významně ovlivnilo onemocnění COVID-19, takže je bylo nutno přizpůsobit. Prováděcí partneři byli vyzváni, aby natočili videa o výsledcích svých projektů, která by měla formu zajímavých lidských příběhů. Od ledna 2020 do února 2021 bylo vytvořeno více než 40 videí o činnostech prováděných v rámci nástroje. Informační a komunikační týmy delegace EU a turecká kancelář GŘ ECHO projekty nástroje pravidelně propagují. O těchto projektech rozsáhle informovaly významné mezinárodní mediální společnosti, včetně TRT World, Fox TV, Anadolu Agency a další.

8. Závěr a další kroky

V roce 2020 bylo dosaženo značného pokroku v mobilizaci nástroje. Byly uzavřeny smlouvy na celý provozní rozpočet nástroje a bylo vyplaceno více než 4 miliardy EUR. Nástroj i nadále poskytoval velice potřebnou pomoc uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku.

Zasedání Evropské rady v prosinci 2020 potvrdilo, že EU bude připravena i nadále poskytovat finanční pomoc syrským uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku, a zasedání Evropské rady v březnu 2021 vyzvalo Komisi, aby předložila návrh na pokračování financování syrských uprchlíků v Turecku, jakož i v Jordánsku, Libanonu a dalších částech regionu.

Příští kroky zahrnují:

- *pokračování účinného provádění všech projektů ku prospěchu uprchlíků a hostitelských komunit v souladu se zásadami řádného finančního řízení,*
- *dokončení hodnocení v polovině období a sledování a provádění doporučení, která jsou v něm obsažena,*
- *pokračování komunikačních aktivit souvisejících s nástrojem,*
- *uspořádání zasedání řídícího výboru uprchlického nástroje na jaře a na podzim 2021,*

[47] https://powertobe.ifrc.org/

- *zvažování možností poskytování další podpory uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku.*